

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
იურიდიული ფაკულტეტი

სამართლის ჟურნალი

№1, 2020

უნივერსიტეტის
გამომცემლობა

უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია – საქართველოს სასამართლო პრაქტიკის ანალიზი

უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია იმ სახის ტრანსნაციონალური დანაშაულია, რომელთან დაკავშირებითაც ჯერ კიდევ ბევრი პასუხგაუცემელი კითხვა არსებობს როგორც დოქტრინაში, ისე სასამართლო პრაქტიკაში. მაგალითად, დღემდე არაა ერთიანი მოსაზრება იმაზე, ჩაითვალოს თუ არა მის ამსრულებლად წინარე (პრედიკატული) დანაშაულის სუბიექტი; თუკი უნდა ჩაითვალოს, ეხება თუ არა ეს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის (შემდგომში: სსკ) 194-ე მუხლის ობიექტური მხარით გათვალისწინებულ ნებისმიერ ქმედებას.

რაც შეეხება სასამართლო პრაქტიკას, დღემდე არაა გარკვეული, თუ რით განსხვავდება უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულებიდან, რომელიც წარმოადგენს „ჭუჭყიანი“ ფულის დაუფლების ერთ-ერთ გავრცელებულ წინარე (პრედიკატულ) დანაშაულს; ანდა წინარე დანაშაულის (მაგალითად, თაღლითობის) შედეგად დაუფლებული ფულის გახარჯვა დამნაშავის მიერ მისი პირადი მიზნის შესაბამისად, თუ შეიძლება დაკვალიფიცირდეს, როგორც უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია (სსკ 194-ე მ.).

წინამდებარე ნაშრომის მიზანია, სტატიის ფორმატის ფარგლებში, პასუხი გასცეს სასამართლო პრაქტიკაში წამოჭრილ ამ კითხვებს.

სტატიაში პასუხია გაცემული, თუ როგორ უნდა გაიმიჯნოს უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულებიდან. ასევე, თუ ვინ არის ამ დანაშაულის სუბიექტი.

საკვანძო სიტყვები: უკანონო შემოსავალი, ლეგალიზაცია, პრედიკატული დანაშაული, ორგანიზებული დანაშაული.

1. შესავალი

უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია იმ სახის დანაშაულთა კატეგორიას ეკუთვნის, რომლის შესახებ წმინდა სისხლისსამართლებრივ საკითხებზე, არა მხოლოდ ქართულ, არამედ უცხოურ ლიტერატურაშიც სათანადო ყურადღება არაა გამახვილებული. მკვლევარები უფრო მეტად დაკავებულნი არიან ამ დანაშაულის პრაქტიკული გამოვლინების (უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის ხერხების) კვლევით და ნაკლებ ყურადღებას უთმობენ სასამართლო პრაქტიკის წინაშე მდგარ გამოწვევებს ქმედების სწორად კვალიფიკაციის თვალსაზრისით.

წინამდებარე სტატიაში შესწავლილია, საქართველოს სასამართლო პრაქტიკა უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციაზე, რომლის მიზანია დაადგინოს, თუ რა პრობლემური საკითხები დგას მის წინაშე როგორც ქმედების კვალიფიკაციის, ისე სასჯელის დანიშვნის თვალსაზრისით.

* ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის დოქტორანტი.

პრაქტიკის ანალიზით ნათელი გახდა, რომ, ხშირ შემთხვევაში, როგორც გამოძიების ორგანოს, ისე სასამართლოს, არასწორად ესმის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის სამართლებრივი არსი და აქედან გამომდინარე, ადგილი აქვს ქმედების არასწორად კვალიფიკაციას. კერძოდ, ქმედება კვალიფიცირდება დანაშაულთა ერთობლიობით, როცა სინამდვილეში ჩადენილია ერთი დანაშაული. ასევე ქმედება კვალიფიცირდება უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციით, როცა სინამდვილეში სხვა დანაშაული ვლინდება.

ხარვეზები შეინიშნება სასჯელის დანიშვნის კუთხითაც. წარმოდგენილ სტატიამი ყურადღება იქნება გამახვილებული იმ ხარვეზთა ნაწილზე, რაც გამოვლინდა ქმედების სსკ 194-ე მუხლით კვალიფიკაციისას.

2. პრაქტიკაში გამოვლენილი ხარვეზი, როცა ქმედება დაკვალიფიცირებულია დანაშაულთა ერთობლიობით

პრაქტიკის შესწავლით გამოვლინდა ისეთი შემთხვევა, როცა თვალსაჩინოა ერთი დანაშაული (მაგ., დანაშაული საკუთრების წინააღმდეგ), თუმცა ქმედება დაკვალიფიცირებულია დანაშაულთა ერთობლიობით (ამ დანაშაულთან ერთად ასევე უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციით).

საინტერესოა, რამდენად სწორადაა გაგებული შემთხვევა, როცა პირი სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით სჩადის დანაშაულს (მაგ., თაღლითობას ან მითვისებას), ხოლო შემდეგ კი ორგანიზაციის ანგარიშზე დანაშაულებრივი გზით (მაგ., მოტყუებით ან სხვა უკანონო გზით) დარიცხულ თანხას გაიტანს ამ ორგანიზაციის ანგარიშიდან, რათა გამოიყენოს იგი პირადი საჭიროებისამებრ? მაგალითი საქართველოს სასამართლო პრაქტიკიდან: 2014 წლის 8 აგვისტოს თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა სასამართლო კოლეგიამ ბრალდებულ კ.-ს მონაწილეობით განიხილა სისხლის სამართლის საქმე (არსებითი განხილვის გარეშე), დააკმაყოფილა პროკურორის შუამდგომლობა და კ. დამნაშავედ ცნო **თაღლითობაში**, რაც ჩადენილია სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებითა და დიდი ოდენობით, (სსკ 180-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტები), **უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციაში**, რაც ჩადენილია ჯგუფურად, რასაც თან ახლდა განსაკუთრებით დიდი ოდენობით შემოსავლის მიღება (სსკ 194-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტი, ამავე მუხლის მე-3 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტი) და **მოხელის მიერ სამეწარმეო საქმიანობაში უკანონო მონაწილეობაში** (სსკ 337-ე მუხლი).¹

რითაა დასაბუთებული კ.-ს მიერ თაღლითობისა და უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის ჩადენა?

საქმის არსი შემდეგში მდგომარეობდა: 2007 წლის 8 იანვარს კ. დაინიშნა ქ. თბილისის ძველი თბილისის გამგებლის მოადგილის თანამდებობაზე. 2009 წლის 15 თებერვალს კი გათავისუფლებულ იქნა ამ თანამდებობიდან. ამდენად, 2007 წლის 8 იანვრიდან 2009 წლის 15 თებერვლამდე პერიოდში იგი წარმოადგენდა საჯარო მოხელეს. შესაბამისად, ეკრძალებოდა სა-

¹ იხ. ქ. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2014 წლის არქივი სისხლის სამართლის საქმეებზე (საქმის მასალები მიღებულია ქ. თბილისის საქალაქო სასამართლოდან საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესის შესაბამისად საქმის ნომრის იდენტიფიცირების გარეშე).

მენარმეო საქმიანობა, სამენარმეო საზოგადოებაში ხელმძღვანელობითი თანამდებობის დაკავების უფლება.

ბრალდების მიხედვით, მიუხედავად აკრძალვისა, კ.-მ და ძველი თბილისის გამგებელმა განიზრახეს, დამატებით უკანონო შემოსავლის მიღებისა და შემდგომში მისი ლეგალიზაციის მიზნით გამოეყენებინათ სამსახურებრივი მდგომარეობა. კერძოდ, მათ ახლობლებს 25-25 %-იანი წილობრივი მონაწილეობით 2007 წლის 1 მაისს დააფუძნებინეს შპს. 2010 წლის 16 ნოემბერს კი სამენარმეო რეესტრში განხორციელებული ცვლილებით თავად გახდნენ საზოგადოების პარტნიორები და ამ საზოგადოების დირექტორად დაინიშნა კ. (რომელიც უკვე გათავისუფლებული იყო გამგებლის მოადგილის თანამდებობიდან).

აღნიშნული შპს სისტემატურად ახორციელებდა სახელმწიფო პროექტებს. 2007-2012 წლებში იგი მონაწილეობდა ძველი თბილისის რ-ნის გამგეობის მიერ ქ. თბილისის მერიის და სხვა სახელმწიფო ორგანოების მიერ გამოცხადებულ ტენდერებში, სადაც სისტემატურად იმარჯვებდა. ვინაიდან უმეტეს შემთხვევაში აღნიშნული შესყიდვები ცხადდებოდა კ.-ს და ძველი თბილისის გამგებლის მიერ, მათ თანამდებობრივად ევალუბოდათ სახელმწიფო შესყიდვების პირობების განსაზღვრა, სატენდერო კომისიის ხელმძღვანელობა და წევრობა, ასევე ხელშეკრულებების გაფორმება და სამუშაოთა შესრულებაზე კონტროლი. ისინი დანაშაულებრივი განზრახვიდან გამომდინარე, ამ მოვალეობას არაკეთილსინდისიერად ასრულებდნენ და ძველი თბილისის გამგეობაზე საქონლის მიწოდებას ახორციელებდნენ ბევრად უფრო მაღალი ფასნამატით, ვიდრე სხვა პირებზე, რითაც მათ მიიღეს უკანონო შემოსავალი.

ბრალდების ეს მონაკვეთი ეხება სამენარმეო საქმიანობაში კ.-ს უკანონო მონაწილეობასა და თაღლითობას, რაც ჩადენილია სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით.

ჩადენილი ქმედება შეიძლება დავყოთ ორ ეტაპად.

პირველი ეტაპი მოიცავს 2007 წლიდან 2009 წლამდე პერიოდს, როცა კ.-ს, როგორც საჯარო მოხელეს, ევალუბოდა ტენდერების გამოცხადება, სახელმწიფო შესყიდვების პირობის განსაზღვრა, სატენდერო კომისიის ხელმძღვანელობა და წევრობა, ხელშეკრულების გაფორმება და სამუშაოს შესრულებაზე კონტროლი.

ამ პერიოდში იგი იყენებდა სწორედ ამ სამსახურებრივ მდგომარეობას და გამოცხადებულ ტენდერში სისტემატურად გამარჯვებულად აცხადებდა მისი ახლობლების სახელით დაფუძნებულ შპს-ს, რომელი შპს-ც თავის მხრივ, მათთან წინასწარი შეთანხმებით, ძველი თბილისის გამგეობაზე საქონლის მიწოდებას ახორციელებდა ბევრად მაღალი ფასნამატით. ამდენად, ადგილი ჰქონდა სხვისი ნივთის (სახელმწიფო საკუთრების) დაუფლებას მოტყუებით, რა დროსაც გამოეყენებოდა სამსახურებრივი (კერძოდ, საჯარო მოხელის) მდგომარეობა. ამდენად, აშკარაა, რომ ესაა თაღლითობა, სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით.

რაც შეეხება მეორე ეტაპს, იგი მოიცავს 2009 წლიდან 2012 წლამდე პერიოდს, როცა კ. უკვე არ იყო საჯარო მოხელე, მაგრამ იყო შპს-ს ოფიციალური დირექტორი. ამ დროს იგი, როგორც კერძო ორგანიზაციის ხელმძღვანელი, თავისი სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით, წინასწარი შეცნობით, ბევრად მაღალი ფასნამატით აწვდიდა საქონელს ძველი თბილისის გამგეობას. ანუ თანხის დასაუფლებლად იყენებდა მოტყუების ხერხს - ატყუებდა გამგეობას.

როგორც ვხედავთ, თვალსაჩინოა თაღლითობის გზით მიღებული უკანონო შემოსავალი, რაც ირიცხება შპს-ს ანგარიშზე (რომლის დირექტორიცაა თავად ბრალდებული კ.)

რითაა დასაბუთებული კ.-ს მიერ უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია? განაჩენის მიხედვით, იგი შემდეგნაირადაა დასაბუთებული:

„ამ უკანონო შემოსავლისათვის კანონიერი სახის მიცემისა და მისი უკანონო წარმოშობის დაფარვის მიზნით, მათ არ განახორციელებს შპს-ს მიერ წარმოქმნილი წმინდა მოგების განაწილება და თითქოსდა რეინვენსტირების მიზნით განახორციელებს უკანონო მოგების საწარმოს ბრუნვაში ჩართვა. განხორციელებული არამართლზომიერი ქმედების შენიღბვის მიზნით კი მოგვიანებით საწარმოს ფიქტიური დამფუძნებლის სახელით შეადგინეს შპს - პარტნიორთა კრების ყალბი ოქმი მოგების რეინვენსტირებაზე...“

შპს-ს წმინდა მოგებიდან დარიცხული დივიდენდის გამოყენებისა და სამეწარმეო საქმიანობის მართვაში უკანონო მონაწილეობის შედეგად მიღებული განსაკუთრებით დიდი ოდენობით შემოსავლის საბოლოო ლეგალიზაციის მიზნით 2011 წლის 10 თებერვალს, ამავე წლის 1 ნოემბერს და 2012 წლის 25 იანვარს კ.-მ და მისმა ძველმა პარტნიორმა სამ ეტაპად განახორციელებს 1 927 237 ლარის გატანა, რითაც შექმნეს აღნიშნული უკანონო შემოსავლის პირადი საჭიროებისამებრ გამოყენების სამართლებრივი საფუძველი.

ეტაპობრივად მივყვით განაჩენის ამ ორ მონაკვეთს.

როგორც ვხედავთ, განაჩენის მიხედვით, უკანონო (თაღლითობის გზით მიღებული) შემოსავლის ლეგალიზაციის პირველი ეტაპი იმაში გამოიხატა, რომ კ.-მ არ განახორციელა შპს-ს მიერ წარმოქმნილი წმინდა მოგების განაწილება, არამედ განახორციელა ამ უკანონო მოგების ჩართვა საწარმოს ბრუნვაში თითქოსდა მისი რეინვენსტირების მიზნით, რაზეც მოგვიანებით შეადგინა პარტნიორთა კრების ყალბი ოქმი.

თუ სადავოდ არ გავხდით იმას, რომ შპს-ს მიერ მიღებული უკანონო შემოსავალი მართლაც ფიქტიურად იქნა ჩართული საწარმოს ბრუნვაში, დღის წესრიგში დგება რამდენიმე საკითხი:

ა) მსჯავრდებულისათვის ბრალად შერაცხული ქმედება სსკ 194-ე მუხლით გათვალისწინებული ობიექტური მხარის (უკანონო შემოსავლისათვის კანონიერი სახის მიცემის), კერძოდ, რა სახის პრაქტიკული გამოვლინებაა (ესაა ქონებით სარგებლობა, ქონების შეძენა, ფლობა, კონვერსია, გადაცემა თუ სხვა ქმედება)?

უნდა ითქვას, რომ განაჩენში ამ საკითხზე გაკვრითაც კი არაა პასუხი გაცემული. მასში უბრალოდ ნათქვამია, რომ უკანონო შემოსავალს ეძლევა კანონიერი სახე და აღწერილია კ.-ს მიერ ჩადენილი ქმედება. შესაბამისად, არა აქვს ადგილი ქმედების სუბსუმციას, რაც ამ განაჩენის ნაკლად უნდა ჩაითვალოს;²

ბ) საერთოდ, რამდენად შეიძლება ჩაითვალოს განსახილველი ქმედება უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის ხერხად?

მართლაცდა, რას შეიძლება ემსახურებოდეს შპს-ს მიერ თაღლითობის გზით მიღებული უკანონო შემოსავლის მოჩვენებითი ჩართვა საწარმოს ბრუნვაში - თაღლითობის ფაქტის შენიღბვას, თუ უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციას?

² ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაციისას სუბსუმციის საკითხზე იხ. *მჭედლიშვილი-ჭედრიხი ქ.*, კაზუსის ამოხსნის მეთოდის სისხლის სამართალში, თბ., 2010, 11-22; *ტურავა მ.*, სისხლის სამართალი, ზოგადი ნაწილის მიმოხილვა, თბ., 2013, 379-383; *გვენეტაძე ნ.*, *ტურავა მ.*, სისხლის სამართლის საქმეებზე გადამწყვეტილების მიღების მეთოდის, თბ., 2005, 108-109; *დვალიძე ი.*, *თუმანიშვილი გ.*, *გვენეტაძე ნ.*, კაზუსის ამოხსნის მეთოდის სისხლის სამართალში, თანდართული კაზუსის ნიმუშებით, თბ., 2015, 61-75.

სხვაგვარად რომ ვთქვათ, რამდენად მიიღებს კანონიერ სახეს თაღლითობის გზით მიღებული შემოსავალი მისი საწარმო ბრუნვაში მოჩვენებითი ჩართვით (მოჩვენებითი რეინვენსტირებით)?

ამ ქმედებით უკანონო შემოსავალი კანონიერ სახეს ვერ მიიღებს, რადგან ორგანიზაციის შემოსავლის რეინვენსტირება, ამ ორგანიზაციისთვის წარმოშობს საწარმო ბრუნვაში მისი შემდგომი ჩართვის ვალდებულებას. შესაბამისად, თუკი აღნიშნული შპს არ გამოიყენებს (თუნდაც ფიქტიურად) ამ თანხას შემდგომი საწარმო ბრუნვისთვის, არამედ, პირიქით, მოახდენს მის გატანას კერძო პირთა (თუნდაც შპს-ს ხელმძღვანელ პირთა) მიერ პირადი მიზნით გამოყენებისათვის, თავისთავად ეს ქმედება გააჩენს ლეგიტიმურ ეჭვს და დამატებით კითხვას - ხომ არ იყო რეინვენსტირების ფაქტი ფიქტიური? თუკი იგი არ იყო ასეთი, მაშ, რით უნდა აიხსნას ის, რომ რეინვენსტირების მიზნით ჩადებული თანხა არ იქნა გამოყენებული დანიშნულებისამებრ და იგი კერძო პირებმა გაიტანეს შპს-ს ანგარიშიდან პირადი მიზნით გამოსაყენებლად?

აქედან გამომდინარე, წინარე დანაშაულის (ამ შემთხვევაში თაღლითობის) ამსრულების მიერ მისი ორგანიზაციის ანგარიშზე ჩარიცხული უკანონო შემოსავლის ფიქტიური გადატანა ამავე ორგანიზაციის რეინვენსტირების ფონდში, **არ გამოდგება** ამ შემოსავლის ლეგალიზაციის ხერხად. პირიქით, იგი დიდი ალბათობით გააჩენს დამატებით კითხვას და შესაძლოა, დანაშაულის (თაღლითობის) მხილების მტკიცებულებად გამოდგეს.

სწორადაა აღნიშნული იურიდიულ ლიტერატურაში: იმისათვის, რომ ტრანსაქციები/გადარიცხვები იყოს არეულ-დარეული, ბუნდოვანი, ფულის გამთეთრებლები უამრავ ფართო სპექტრის მქონე ხერხებს, მეთოდებს უპირველესად იყენებენ იმისათვის, რომ მოხდეს ჭუჭყიანი ფულის შენიღბვა, უკანონო წარმომავლობის დაფარვა, რათა შემდეგ მოხდეს მათი კონვერტირება, სხვა ფორმით გადატანა აქტივებში - სხვა სახის აქტივებში და საბოლოოდ კი უნდა მოხდეს მათი ინტეგრაცია ლეგალურ ეკონომიკაში.³

აღიარებულია, რომ ძირითადი სფერო, სადაც ფულის გათეთრებასთან დაკავშირებული კანონმდებლობა და რეგულაციები ეფექტიანი უნდა იყოს, გახლავთ: 1) ორგანიზებული დანაშაული; 2) ნარკო ტრეფიკინგი; 3) ტერორიზმის დაფინანსება.⁴

FATF-ის განმარტების მიხედვით, უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია აღწერილია როგორც "დანაშაულებრივი შემოსავლის დამუშავება მათი უკანონო წარმოშობის შენიღბვის მიზნით", რათა მოხდეს დანაშაულებრივი გზით მოპოვებული შემოსავლების „ლეგიტიმაცია“.⁵

გამომდინარე აქედან, განსახილველი ქმედება მხოლოდ მაშინ შეიძლება გამოდგეს უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის ხერხად, თუკი შემდგომში ფორმალურად ფიქსირდება ამ შემოსავლის რეალური ბრუნვა საწარმო პროცესში. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, თუ შედეგინილია სხვა ფიქტიური დოკუმენტი, რითაც დასტურდება ამ შემოსავლის ბრუნვა საწარმო პროცესში. ასეთი ფიქტიური დოკუმენტი ხელს შეუწყობს „კვალის არევას“ და ფორმალურად „ჭუჭყს აცლის“ თაღლითობის გზით მიღებულ თანხას, ახდენს მის „ლეგიტიმაციას“.

³ Transnational Organized Crime Analyses of a Global Challenge to Democracy, *Schönenberg R. (ed.)*, Germany, 2013, 17.

⁴ *Cox D.*, Handbook of Anti-Money Laundering, West Sussex, United Kingdom, 2014, 8.

⁵ *Yikona S., Slot B., Geller M., Hansen B., El Kadiri F.*, Ill-Gotten Money and the Economy: Experiences from Malawi and Namibia, World Bank Study, Washington, DC, United States 2011, 2.

თუმცა საქმეც ისაა, რომ მოცემულ შემთხვევაში შპს-ს პარტნიორებს (ან მის დირექტორს) ასეთი ქმედება არ განუხორციელებიათ (არ შეუდგენიათ ახალი ფიქტიური დოკუმენტი შემოსავლის საწარმო საქმიანობაში შემდგომი ბრუნვის შესახებ).

რაც შეეხება უკანონო შემოსავლის **ლეგალიზაციის მეორე და საბოლოო ეტაპს**, განაჩენის მიხედვით იგი გამოიხატა იმაში, რომ კ.-მ და მისმა პარტნიორმა, შპს-ს ანგარიშიდან სამ ეტაპად გამოიტანეს მათ მიერ სამენარმეო საქმიანობაში უკანონო მონაწილეობის შედეგად მიღებული შემოსავალი, რითაც შექმნეს აღნიშნული უკანონო შემოსავლის პირადი საჭიროებისამებრ გამოყენების სამართლებრივი საფუძველი.

განხორციელებულ ქმედებასთან დაკავშირებით რამდენიმე კითხვა ჩნდება:

ა) საერთოდ, რამდენადაა შესაძლებელი, ორგანიზაციის ბალანსზე არსებული უკანონო შემოსავლის ამ ორგანიზაციიდან გატანა ჩაითვალოს უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის ხერხად? რამდენადაა შესაძლებელი ამგვარი ქმედებით „ჭუჭყიან“ ფულს „ჩამოერეცხოს ჭუჭყი“?

ბ) თუკი უკანონო შემოსავლის გატანა ორგანიზაციის ანგარიშიდან, ზოგადად შეიძლება ჩაითვალოს ფულის გათეთრების ხერხად, მაშინ რატომ არ შეიძლებოდა ამ პირებს ეს შემოსავალი ორგანიზაციის ანგარიშიდან გაეტანათ მანამ, სანამ არ მოხდებოდა მისი ფიქტიური გადატანა საწარმო ბრუნვაში თითქოსდა რეინვესტირების მიზნით? რაში დასჭირდათ პარტნიორებს ამ შემოსავლის მოჩვენებითი რეინვესტირება? ეს თანხა ხომ უკვე ჩარიცხული იყო შპს-ს ლეგალურ ანგარიშზე და შესაძლებელი იყო მისი გატანა? დასმულ კითხვებს შემდეგი პასუხი უნდა გაეცეს: შპს-ს ანგარიშზე შემოსული შემოსავლის (რა თქმა უნდა, კანონიერისაც) გატანა პარტნიორთა მიერ ნებისმიერ დროსაა შესაძლებელი, ეს საკითხი მათი გადასაწყვეტია. უფრო მეტიც, მათი გადასაწყვეტია ამ შპს-ს ლიკვიდაციის საკითხიც კი. შპს-ს პარტნიორებმა რა დროსაც არ უნდა გაიტანონ უკანონო შემოსავალი - მისი ჩარიცხვისთანავე, თუ შემდგომი ფიქტიური რეინვესტირების შემდეგ, ამით ისინი ვერ შექმნიან მისი საჭიროებისამებრ გამოყენების სამართლებრივ საფუძველს. ამით იქმნება მისი გამოყენების მხოლოდ ფაქტობრივი საფუძველი.

მართლაცაა, შპს-ს ანგარიშიდან (მით უმეტეს, მისი რეინვესტიციის ფონდიდან) თანხის გატანის ფაქტი სრულებით ვერ გამოდგება იმის დასაბუთებისთვის, რომ ეს თანხა კანონიერი გზითაა მოპოვებული („იგი სუფთაა“), ეს ფაქტი ვერ შენიღბავს მის უკანონო წარმომავლობას. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, შპს-ს ანგარიშიდან გატანილი თანხის მიმართ (როცა დადგება მისი შემდგომი გამოყენების დრო), პირი არ თავისუფლდება აღნიშნული თანხის წარმომავლობის დასაბუთების ვალდებულებისაგან არ არსებობს რეგულაცია, რომელიც ორგანიზაციის ანგარიშიდან აღებული თანხის კანონიერი წარმომავლობის დასაბუთების ვალდებულებას მოხსნის.

რაც შეეხება ორგანიზაციის რეინვესტირებისათვის ჩარიცხულ ფულს, მისი გატანა პირადი მიზნით დაუშვებელია, რადგან იგი კონკრეტულ დანიშნულებას (შემდგომ საწარმო ბრუნვას) უნდა მოემსახუროს და არა ვინმეს პირად მიზანს. შესაბამისად, მოცემულ შემთხვევაში, რეინვესტიციის ფონდიდან თანხის გატანა ვერაფრით მოემსახურებოდა ამ შემოსავლის ლეგალიზაციას, ვერ შექმნიდა მისი პირადი საჭიროებისამებრ გამოყენების სამართლებრივ საფუძველს. პირიქით, იგი აშკარას გახდიდა იმას, რომ ეს თანხა არ იქნა გამოყენებული რეინვესტიციის მიზნით. შესაბამისად, ასეთი ქმედება სამართლებრივ საფუძველს შექმნის მხოლოდ ამ პირთა მხილებისათვის. აქედან გამომდინარე, თალღითობის გზით მოპოვებული უკანონო შემოსავალი ვერ „გათეთრდება“ ვერც შპს-ს ანგარიშზე ჩარიცხვის შემდეგ მისი იქიდან გატანით და მით უმეტეს, ვერც მისი რეინვესტიციის ფონდში ჩარიცხვით და შემდგომ იქიდან

გატანით. უდავოა, რომ რეინვესტიციის ფონდიდან თანხის გატანა პირადი მიზნისათვის, თავისთავად აღძრავს ლეგიტიმურ ეჭვს და გამოძიების დაწყების საფუძველს ქმნის.

სამართლიანადაა აღნიშნული იურიდიულ ლიტერატურაში, რომ ისტორიის მანძილზე, ადამიანებმა განავითარეს სხვადასხვაგვარი ტაქტიკა, რათა უზრუნველყვით მათ მიერ დანაშაულებრივი გზით მოპოვებული ქონებით მშვიდად სარგებლობა და პლიუს ამას, ეს არ გამოიწვევდა მათ წინააღმდეგ სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყებას და არც ამ ქონების კონფისკაციას.⁶

კითხვა: ხომ არ გვაძლევს განსახილველი ქმედება სსკ 194-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ობიექტური შემადგენლობის რომელიმე ნიშანს? სხვაგვარად რომ ვთქვათ, მართალია, განაჩენში ამ საკითხზე არაა გამახვილებული ყურადღება, მაგრამ იქნებ მსჯავრდებულის მიერ რეალურად განხორციელებული ქმედება, მართლაც გვაძლევს სსკ 194-ე მუხლის ობიექტური შემადგენლობის რომელიმე ნიშანს? კერძოდ, იქნებ ესაა უკანონო ქონებისათვის კანონიერი სახის მიცემა ამ ქონების ფლობით?

ეს კითხვა ბუნებრივად ჩნდება, რადგან, როცა კ.-მ შპს-ს რეინვესტიციის ფონდიდან გამოიტანა უკანონოდ ჩარიცხული თანხა, ამით ფაქტობრივად განხორციელდა მისი ფლობა, რაც სსკ 194-ე მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით არის უკანონო ქონებისათვის კანონიერი სახის მიცემის ერთ-ერთი ხერხი.

როგორც ეს სამართლიანადაა აღიარებული იურიდიულ ლიტერატურაში, ქონების ფლობა მაშინაა უკანონო ქონებისათვის კანონიერი სახის მიცემის ერთ-ერთი ხერხი, თუ მას ახორციელებს არა წინარე (პრედიკატული) დანაშაულის ამსრულებელი ან თანამონაწილე, არამედ მესამე პირი, რომელიც არ ყოფილა დაკავშირებული წინარე დანაშაულთან (მოცემულ მაგალითში, თაღლითობასთან). იგი შემდეგ ჩაერთო დანაშაულებრივ სქემაში – ფულის გათეთრების პროცესში. ფულის გათეთრების ლეგალური განსაზღვრება, ეკონომიკური თვალსაზრისით ძალიან ფართოა. თუ უკანონო წყაროდან მიღებული ფულის ფლობასაც კი უწოდებენ "ფულის გათეთრებას", მაშინ ფულის გათეთრება აღარ წარმოადგენს ქმედებას, არამედ უბრალოდ იარლიყს იმ ფულისთვის, რომელიც არალეგალური წარმოშობისაა.⁷

ამით ისაა ნათქვამი, რომ უკანონო წყაროდან მიღებული ფულის ფლობა მხოლოდ მაშინ შეიძლება ჩაითვალოს „ფულის გათეთრებად“, თუ მას ფლობს არა ის, ვინც ჩაიდინა წინარე ქმედება (უკანონო ქმედებით მიიღო ეს ფული), არამედ სულ სხვა პირი.

მაგალითად, ბანკის ხელმძღვანელთან შეთანხმებით წინარე დანაშაულის ჩამდენმა ამ ბანკში გადარიცხა უკანონოდ მოპოვებული ფული, რათა შემდგომი სხვადასხვა საბანკო ოპერაციის განხორციელებით მოხდეს ამ ფულის გათეთრება. ბანკში ფულის ჩარიცხვის მომენტიდან (სანამ ჯერ არ განხორციელებულა სხვა ქმედებები), ბანკის ხელმძღვანელის ქმედებაში ვლინდება უკანონო ქონების ფლობა.

რაც შეეხება განსახილველ მაგალითს, მასში კ. არის პიროვნება, რომელსაც ჩადენილი აქვს წინარე დანაშაული (თაღლითობა სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით). ამდენად, იგი არაა მესამე პირი. ეს ფაქტი კი თავისთავად გამორიცხავს კ.-ს ქმედების

⁶ Transnational Organized Crime Analyses of a Global Challenge to Democracy, *Schönenberg R. (ed.)*, Germany, 2013, 18.

⁷ *Yikona S., Slot B., Geller M., Hansen B., El Kadiri F.*, Ill-Gotten Money and the Economy: Experiences from Malawi and Namibia, World Bank Study, Washington, DC, United States, 2011, 3.

ქონების ფლობით კვალიფიკაციის შესაძლებლობას, რადგან თაღლითობის დამთავრებული სტადია თავისთავად გულისხმობს მოძრავი ნივთის დაუფლებას (ანუ მის ფლობასაც).

როგორც ეს ზემოთ უკვე აღინიშნა, კ.-ს მიერ განხორციელებული ქმედება (რეინვესტიციის ფონდიდან თანხის გამოტანა) ასევე ვერ შეფასდება როგორც სსკ 194-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული „სხვა ქმედება“, როგორც უკანონო ქონებისათვის კანონიერი სახის მიცემის ერთ-ერთ ხერხი.

სსკ 194-ე მუხლის პირველი ნაწილით უკანონო ქონებისათვის კანონიერი სახის მიცემის სხვა ხერხიცაა გათვალისწინებული (ქონებით სარგებლობა, ქონების შექმნა, კონვერსია, გადაცემა), მაგრამ უდავოა, რომ განსახილველ შემთხვევაში არც ერთ მათგანს ადგილი არ ჰქონია. ამდენად, მასზე ყურადღებას არ გავამახვილებ.

საბოლოოდ, ამ საქმესთან დაკავშირებით უნდა ითქვას, რომ კ.-ს ზედმეტად აქვს შერაცხული სსკ 194-ე მუხლი - უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია, მის ქმედებაში არაა ამ დანაშაულის ნიშნები.

3. სასამართლო პრაქტიკის ხარვეზი, როცა ქმედება დაკვალიფიცირებულია სსკ-ის 194-ე მუხლით

პრაქტიკის შესწავლით ისეთი შემთხვევაც გამოვლინდა, როცა პირის ქმედებაში ვლინდება სხვა დანაშაულის ნიშნები, მაგრამ იგი შეცდომით დაკვალიფიცირებულია სსკ 194-ე მუხლით (უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია).

მაგალითი: 2013 წლის 12 ნოემბერს თბილისის საქალაქო სასამართლოს განაჩენით მოქალაქე ქ. კ. ცნობილ იქნა დამნაშავედ იმაში, რომ ჩაიდინა უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია ჯგუფურად, რასაც თან ახლდა დიდი ოდენობით შემოსავლის მიღება (ოთხი ეპიზოდი) და ყალბი საანგარიშსწორებო დოკუმენტის დამზადება გასაღების მიზნით და გამოყენება (ოთხი ეპიზოდი) - სსკ 194-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით, ამავე მუხლის მე-3 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით და სსკ 210-ე მუხლის პირველი ნაწილით.⁸

საქმის არსი შემდეგში მდგომარეობდა: 2007 წლის 2 თებერვალს, ქ.-ს მიერ, მოქალაქე ბ.-სთან წინასწარი შეთანხმებით დაფუძნებულ იქნა შპს, რომლის დირექტორად დანიშნულ იქნა ქ. კ. თუმცა კომპანიის ფაქტობრივი მფლობელი და მმართველი იყო ბ.

ამავე წელს აღნიშნულმა შპს-მ ქ. თბილისის მერიასთან გააფორმა ორი ხელშეკრულება, რომლის საერთო ღირებულებამ მთლიანობაში (დღგ-ს ჩათვლით) შეადგინა 5 405 577 ლარი, რაც სრულად იქნა ანაზღაურებული მერიის მიერ. აღნიშნული თანხიდან ქ. კ.-ს მიერ ბ.-სთან შეთანხმებით უკანონოდ იქნა დაუფლებული დაახლოებით 1 800 000 ლარი. კერძოდ: ბრალდების მიხედვით, უკანონოდ დაუფლებული თანხისათვის კანონიერი სახის მიცემის ანუ წარმოშობის წყაროს შენიღბვის და მასზე საკუთრების უფლების დამალვის მიზნით, მათ შეადგინეს სალაროს ფიქტიური გასავლის ორდერები, რომლის თანახმადაც 2007-2008 წლებში შედგა ყალბი სახელფასო უწყისები, სადაც ცალკეულ მუშა-მოსამსახურეებზე რეალურად გაცემული ხელფასები

⁸ იხ. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის არქივი სისხლის სამართლის საქმეებზე. (საქმის მასალები მიღებულია ქ. თბილისის საქალაქო სასამართლოდან საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესის შესაბამისად).

ხელოვნურად იქნა გაზრდილი, რის შემდეგადაც ხსენებული სახელფასო უწყისები მოთავსებულ იქნა შპს-ს ბუღალტერიაში; ბრალდების მიხედვით, ასევე ქ. კ.-მ ბ.-სათნ შეთანხმებით, საკუთარ თავზე, როგორც ორგანიზაციის დირექტორზე, შეადგინა ყალბი სალაროს გასავლის ორდერები, რომლის თანახმად, მასზე ფიქტიური სესხის სახით განერილ იქნა 981 900 ლარი; ბრალდების მიხედვით, ქ. კ.-მ, ასევე ბ.-სთან წინასწარი შეთანხმებით, 2007-2008 წლებში, უკანონო შემოსავლისათვის კანონიერი სახის მიცემის მიზნით შეადგინა ყალბი სასაქონლო ზედნადებები, სალაროს გასავლის ორდერები და ფიქტიური შესყიდვის ორდერები, რომელთა თანახმადაც მათ სხვადასხვა ფიზიკური და იურიდიული პირებისაგან თითქოსდა შეიძინეს სხვადასხვა დასახელების საქონელი. ისინი ამზადებდნენ ზედნადებებს, რითაც თითქოს ხდებოდა სხვადასხვა პირებისაგან ამა თუ იმ საქონლის შეძენა, რასაც სინამდვილეში არ ჰქონია ადგილი. შეძენის დამადასტურებელი ყალბი დოკუმენტაცია კი აღრიცხულ იქნა კომპანიის ბუღალტერიაში.

ეს ქმედებები როგორც გამოძიების, ისე საქალაქო სასამართლოს მიერ შეფასდა უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციად.⁹ რამდენად სწორია ჩადენილი ქმედების სამართლებრივი შეფასება? თუ შეიძლება ორგანიზაციის მუშაკებზე გაცემული ხელფასების ხელოვნურად გაზრდა (გაბერვა) ჩაითვალოს უკანონო შემოსავლისათვის კანონიერი სახის მიცემის (მისი ლეგალიზაციის) ხერხად?

ვინაიდან განსახილველ განაჩენში ნათლად არაა გამოკვეთილი, ეს მთლიანი თანხა (5 407 577 ლარი) თუ იყო გადარიცხული შპს-ს ანგარიშზე სამუშაოების დაწყებამდე, დასმულ კითხვას პასუხი ორ ვარიანტად უნდა გავცეთ იმ დათქმით, რომ ორივე ვარიანტში შპს-ს დირექტორი ქ. კ. ნამდვილად ადგენდა ზემოთ მითითებულ ფიქტიურ დოკუმენტს:

1. ქალაქის მერიამ მთლიანი თანხა აღნიშნულ შპს-ს თავიდანვე (2007 წლის ნოემბერში გაფორმებული ორი ხელშეკრულების დადებისთანავე) გადაურიცხა;

2. ქალაქის მერია ხელშეკრულებებით განსაზღვრულ თანხას ეტაპობრივად რიცხავდა შპს-ს ანგარიშზე, მის მიერ ჩატარებული სამუშაოს შესახებ მერიისათვის შესაბამისი დოკუმენტაციის წარდგენის შემდეგ.

პირველ ვარიანტში, ანუ როცა მხარეთა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული თანხა მერიის მიერ თავიდანვე იყო გადარიცხული შპს-ს ანგარიშზე, აღნიშნული თანხა უკვე გადასული იყო შპს-ს დირექტორის (როგორც მის საქმიანობაზე პასუხისმგებელი პირის) მართლზომიერ გამგებლობაში. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ ქ. კ. სამსახურებრივად ვალდებული იყო, უზრუნველყო მისი მიზნობრივი ხარჯვა.

შესაბამისად, პირველ ვარიანტში სახეზეა შპს-ს ანგარიშზე მართლზომიერად დარიცხული ფული.¹⁰

ეს კი იმას ნიშნავს, რომ არის „სუფთა“ ფული, რომელსაც არ სჭირდება „გათეთრება“. ამასთან, ეს ფული იმყოფება ქ. კ.-ს მართლზომიერ გამგებლობაში, თუმცა, რა თქმა უნდა, არა მის საკუთრებაში. ქ. კ.-მ კი გადაწყვიტა, დაეუფლოს მას მართლსაწინააღმდეგოდ, გადაიტანოს იგი მის უკანონო საკუთრებაში.¹¹

⁹ იხ. განაჩენის აღწერილობით-სამოტივაციო ნაწილი.

¹⁰ საკითხზე, თუ როგორ უნდა დაკვალიფიცირდეს ქმედება, როცა ორგანიზაციის ხელმძღვანელი მიისაკუთრებს მის მიერ წინასწარ შედგენილი გაბერილი ხარჯების წარდგენის საფუძველზე ამ ორგანიზაციის ანგარიშზე გადმორიცხულ თანხას, ქვემოთ გვექნება საუბარი.

¹¹ იხ. ლეკვეიშვილი მ., თოდუა ნ., წიგნი: სისხლის სამართალი, კერძო ნაწ. წიგნი პირველი, თბ., 2019, 534.

რაც შეეხება ფულის გათეთრებას, მისი განხორციელება გამოწვეულია იმ მოთხოვნადან, რომლის მიხედვითაც უნდა მოხდეს ყალბი კანონიერი წარმომავლობის შექმნა იმ ფონდებისათვის/ სახსრებისთვის, რომლებიც შელახულია მათი უკანონო წარმოშობით ან სხვა ინდივიდუალური გზებით. ყველა სახის იატაკქვეშა სამყაროს წარმომადგენლები გრძნობენ იმ შიშს, რომ ის უკანონო ბილიკი, რომელიც მათ ეხმარება უკანონო შემოსავლის მიღებაში, შეიძლება იქნეს გამოვლენილი, რაც გამოიწვევს დანაშაულის გამოვლინებას და მიღებული სახსრების ჩამორთმევას/კონფისკაციას.¹²

ამდენად, ქ. კ.-ს წინაშე დგას არა ფულის გათეთრების ამოცანა, არამედ ამოცანა, როგორ დაეუფლოს ამ თანხას თავისი სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით და თანაც ისე, რომ კარგად შენიღბოს ეს ქმედება და ფორმალურად ყველაფერი გამოიყურებოდეს კანონიერად. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, ქ. კ.-ს წინაშე დგას ამოცანა:

- ა) როგორ მიითვისოს შპს-ს ანგარიშზე გადარიცხული ფულის გარკვეული ნაწილი;
- ბ) როგორ შენიღბოს ჩადენილი მითვისება.

საქმე ისაა, რომ ერთია (და შედარებით ადვილია) მიითვისო შენს მართლზომიერ გამგებლობაში (თუ მფლობელობაში) არსებული ქონება, მაგრამ სულ სხვაა (და უფრო რთულია) ეს გააკეთო ისე, რომ ფორმალურად ყველაფერს ჰქონდეს მიცემული ლეგიტიმური სახე.

მართლაც, ნებისმიერი განზრახვი დანაშაულის ჩამდენი (განსაკუთრებით მაშინ, როცა ცხადია წინასწარ მოფიქრებული განზრახვა) შესაძლებლობის ფარგლებში ცდილობს, ისე ჩაიდინოს იგი, რომ არ დატოვოს სამხილი მტკიცებულება. მით უმეტეს, რა გასაკვირია, თუ პირი, რომელიც დანაშაულის ჩასადენად იყენებს სამსახურებრივ მდგომარეობას და აქვს სამართლებრივი ბერკეტი იმისათვის, რომ ყველაფერი კანონიერად გამოიყურებოდეს, გამოიყენებს ასეთ ბერკეტს.

სწორედ ამგვარ შემთხვევასთან გვაქვს საქმე, როცა ადგილი აქვს მითვისებას, რაც ჩადენილია სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით (სსკ 182-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტი).

როგორც ვხედავთ, ფულის გათეთრება ხორციელდება არა იმ ქონების დაუფლებისათვის, რაც იმყოფება პირის მართლზომიერ მფლობელობაში, არამედ იმისთვის, რომ პირი არ ამხილონ უკვე ჩადენილ დანაშაულში და, ამასთან, არ ჩამოართვან უკანონო გზით მიღებული ქონება, რითაც შეუძლებალი გახდება დამნაშავის მიერ მისი ეკონომიკაში ინტეგრირება.

აღიარებულია, რომ „უკანონოდ მოპოვებული ფული“ მოიცავს დანაშაულის, თაღლილობის, კორუფციისა და გადასახადისაგან თავის არიდების შედეგად მიღებულ შემოსავლებს - იმის მიუხედავად, არის თუ არა ეს ქმედებები კრიმინალიზებული მოცემულ იურისდიქციაში. დანაშაული მოიცავს ყველა იმ მოქმედებას, რომელიც კანონით არის განსაზღვრული, როგორც „დანაშაული“.¹³

ამასთან, სსკ 182-ე მუხლი სპეციალური დელიქტია. მისი ამსრულებელი არაა სისხლის სამართლის ნებისმიერი სუბიექტი, არამედ მხოლოდ ის პირი, ვის მართლზომიერ მფლობელობაში ან გამგებლობაშიცაა სხვისი ქონება.

¹² Transnational Organized Crime Analyses of a Global Challenge to Democracy, *Schönenberg R. (ed.)*, Germany, 2013, 17.

¹³ *Yikona S., Slot B., Geller M., Hansen B., El Kadiri F.*, Ill-Gotten Money and the Economy: Experiences from Malawi and Namibia, World Bank Study, Washington, DC, United States, 2011, 3.

კერძოდ, ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული მითვისებისა და გაფლანგვის სუბიექტია პირი, რომელსაც აქვს მართლზომიერი ფიზიკური წვდომა სხვის ნივთთან (სავაჭრო ობიექტის გამყიდველი, დისტრიბუტორი და სხვ.).

რაც შეეხება სსკ 182-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტს, მის ამსრულებელს ამ ნივთის მიმართ კანონიერ საფუძველზე გააჩნია არა მხოლოდ ფიზიკური (ფიზიკური წვდომა არაა გადამწყვეტი), არამედ იურიდიული წვდომა, რაც არ ახასიათებს სსკ 182-ე მუხლის პირველი ნაწილის ამსრულებელს.¹⁴ ეს კი, ნიშნავს იმას, რომ პირს სხვისი ნივთის მიმართ აქვს უფლება, გადაწყვიტოს სხვადასხვა სამართლებრივი საკითხები. მაგალითად, განსაზღვროს ნივთის ფასი, არეგულიროს იგი, გაასხვისოს ეს ნივთი, გამოაცხადოს ტენდერი ან აუქციონი, დააბანდოს ქონება ლეგიტიმური მიზნის მისაღწევად და სხვა. იგი შეიძლება იყოს არა მხოლოდ სახელმწიფო მოხელე, მასთან გათანაბრებული პირი, ან სახელმწიფო-პოლიტიკური თანამდებობის პირი, არამედ კერძო სექტორის პასუხსაგებ პოზიციაზე მყოფი პირი (კერძო ორგანიზაციის ხელმძღვანელი, წარმომადგენლობითი ან სპეციალური უფლებამოსილებით აღჭურვილი პირი).¹⁵ სწორედ ერთ-ერთი მათგანია შპს-ს დირექტორი. განსხვავებით მითვისება/გაფლანგვის საგნისაგან, უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის საგანია უკანონო ან დაუსაბუთებელი ქონება. ამდენად, მისი ობიექტური მხარის განხორციელების აუცილებელი წინაპირობაა ის, რომ უკვე სახეზე უნდა იყოს დანაშაულის სპეციალური საგანი – უკანონო ან დაუსაბუთებელი ქონება და მხოლოდ ამის შემდეგ იწყება მისი ლეგალიზაციისკენ მიმართული ქმედებების (ქონებით სარგებლობა, შექმნა, ფლობა და სხვა) განხორციელება, სსკ 194-ე მუხლით გათვალისწინებული რომელიმე მიზნით.¹⁶

ლიტერატურაში აღიარებულია, რომ ფულის გათეთრება სამი ტიპის აქტიურ ქმედებაში (*actus reus*) გამოიხატება. სტრასბურგის კონვენციის¹⁷ მე-6 მუხლი მოუწოდებს ქვეყნებს, მოახდინონ უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის 3 ტიპის ქმედების ინკრიმინაცია:

(i) საკუთრების კონვერსია ან გადარიცხვა, იმის გაცნობიერებით, რომ ასეთი ქონება წარმოშობილია/მიღებულია სამართალდარღვევით ან სამართალდარღვევებით, რაც დაკავშირებულია ამ პარაგრაფის „ა“ ქვეპუნქტთან, ან აფუძნებს მონაწილის ქმედებას ასეთი სახის სამართალდარღვევაში ან სამართალდარღვევებში, იმ მიზნით, რომ დამალოს ან შენიღბოს უკანონო წარმომავლობა საკუთრების/ქონების, ან დახმარება გაუწიოს ნებისმიერ პირს, რომელიც ჩართულია ასეთი სამართალდარღვევის ან სამართალდარღვევების ჩადენაში, რათა თავი აარიდოს სამართლებრივ პასუხისმგებლობას ჩადენილი ქმედებისთვის;

(ii) შენიღბვა ან დამალვა ნამდვილი ბუნების, წყაროს, ლოკაციის, განლაგების, მოძრაობის, უფლებების, რომლებიც პირდაპირ კავშირშია საკუთრებასთან/ქონებასთან, ან ქონების საკუთრებაში ქონა, იმის გაცნობიერებით, ცოდნით, რომ ეს ქონება წარმოშობილია/მიღებულია სამართალდარღვევის გზით ან სამართალდარღვევებით, რომლებიც დადგენილია ამ პარაგრაფის „ა“ ქვეპუნქტში, ან ასეთ სამართალდარღვევაში ან სამართალდარღვევებში მონაწილეობით.

¹⁴ იხ. ლეკვეიშვილი მ., თოდუა ნ., წიგნში: სისხლის სამართალი, კერძო ნაწ. წიგნი პირვ., თბ., 2019, 522.

¹⁵ ამ პირთა შესახებ იხ. მამულაშვილი გ., წიგნში: სისხლის სამართალი, კერძო ნაწილი, წიგნი პირვ., თბ., 2019, 660.

¹⁶ იხ. თოდუა ნ., წიგნში: სისხლის სამართლის კანონმდებლობის ლიბერალიზაციის ტენდენციები საქართველოში, თოდუა ნ. (რედ.), თბ., 2016, 397.

¹⁷ იხ. კონვენცია ფულის გათეთრების, დანაშაულებრივი საქმიანობის შედეგად მოპოვებული შემოსავლების მოძიების, ამოღების და კონფისკაციის შესახებ, სტრასბურგი, 8.XI.1990.

(iii) მიღება, ფლობა ანდა ქონების გამოყენება, მიღების დროს იმის გაცნობიერებით, რომ ასეთი ქონება მიღებულია/მიღებული იქნა სამართალდარღვევით ან სამართალდარღვევებით, რომლებიც დადგენილია ამ პარაგრაფის „ა“ ქვეპუნქტთან შესაბამისობაში, ან ასეთ სამართალდარღვევაში ან სამართალდარღვევებში მონაწილეობის გზით.¹⁸

როგორც ვხედავთ, ქმედების უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციად კვალიფიკაციისათვის ისიც კი არაა საკმარისი, რომ სახეზე იყოს უკანონო ან დაუსაბუთებელი ქონება, არამედ ასევე აუცილებელია, ეს ფაქტი პირს წინასწარ ჰქონდეს გაცნობიერებული.

განსახილველ საქმეში კი სახეზე არაა სწორედ ეს თავდაპირველი წინაპირობა, რადგან შპს-ს ხელმძღვანელს თანხა მერიიდან კანონიერად ჰქონდა გადარიცხული ამ შპს-ს ანგარიშზე. ამდენად, ეს ქონება არც უკანონო იყო და არც დაუსაბუთებელი. შესაბამისად, ვერ დადგებოდა საკითხი მის „გათეთრებაზე“.¹⁹

ეტაპობრივად განვიხილოთ ის ქმედებები, რაც ბრალდების მიხედვით ხორციელდებოდა უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის მიზნით.

როგორც აღინიშნა, ერთ-ერთი მათგანია ის, რომ შედგენილ იქნა სალაროს ფიქტიური გასავლის ორდერები, რომლის თანახმადაც 2007-2008 წლებში შედგა ყალბი სახელფასო უწყისები, სადაც ცალკეულ მუშა-მოსამსახურეებზე რეალურად გაცემული ხელფასები ხელოვნურად იქნა გაზრდილი, რის შემდეგაც ხსენებული სახელფასო უწყისები მოთავსებულ იქნა შპს-ს ბუღალტერიაში.

კითხვა: რა სამართლებრივი შეფასება უნდა მიეცეს შპს-ს დირექტორის ქმედებას, როცა იგი მუშა-მოსამსახურეებზე რეალურად გაცემულ ხელფასს ხელოვნურად ბერავს, რათა შექმნას შთაბეჭდილება, რომ მის მართლზომიერ გამგებლობაში არსებული თანხა (კერძოდ, მერიის მიერ გადარიცხული თანხის ის ნაწილი, რაც სახელფასო უწყისში იყო ნაჩვენები) თითქოს ლეგიტიმულ მიზანს (თანამშრომელთა ხელფასს) მოხმარდა, ხოლო სინამდვილეში კი თანხათა შორის სხვაობა მის მიერ იქნა მისაკუთრებული?

როცა ამა თუ იმ ორგანიზაციის ხელმძღვანელი შეგნებულად ბერავს მუშა-მოსამსახურეებზე გასაცემი ანაზღაურების ოდენობას, რათა თანხებს შორის სხვაობა თავად მისაკუთროს (და ახერხებს კიდევ ამას), ესაა პირის მართლზომიერ გამგებლობაში არსებული ქონების (სახელფასო ფონდის) მითვისება, ჩადენილი სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით და არა უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია. აღიარებულია და სადავო არაა, რომ სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით მითვისების ერთ-ერთი ხერხია რეალური დანახარჯების (მათ შორის სახელფასო დანახარჯის) შეგნებული გაბერვა (ე.წ. „უსაქონლო ოპერაცია“), რაც დამნაშავეს აძლევს ფაქტობრივ შესაძლებლობას, მიითვისოს (ანუ უკანონოდ მისაკუთროს) მის გამგებლობაში (თუმცა არა საკუთრებაში) არსებული ქონების ნაწილი.²⁰

მართებულადაა აღნიშნული იურიდიულ ლიტერატურაში, რომ უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია თანდათან ფართოვდება და ფეხს იკიდებს უფრო მეტ სექტორში. ამ პროცესში კრიმინალებმა და მათმა შუამავლებმა გამოიგონეს, შექმენს აურაცხელი რაოდენობა ფულის გათეთრების სქემებისა. ყველა ამ სქემას აქვს საერთო, რომ ისინი ცდილობენ არსებული ფონდების ბინძური წარმომავლობის დაფარვას და ცრუ ლეგიტიმური წარმოდგენის შექმნას მთელი რიგი გარიგებების/ტრანზაქციების მეშვეობით.²¹

¹⁸ Guy S., Money Laundering, A New International Law Enforcement Model, Cambridge, 2000, 113.

¹⁹ იხ. თოდუა ნ., წიგნი: სისხლის სამართლის კანონმდებლობის ლიბერალიზაციის ტენდენციები საქართველოში, თოდუა ნ. (რედ.), თბ., 2016, 397.

²⁰ იხ. ლეკვიშვილი მ., თოდუა ნ., წიგნი: სისხლის სამართალი, კერძო ნაწ. წიგნი პირვ., თბ., 2019, 526-527.

²¹ Transnational Organized Crime Analyses of a Global Challenge to Democracy, *Schönenberg R. (ed.)*, Germany, 2013, 21.

როგორც ვხედავთ, ფულის „გათეთრების“ მიზნად აღიარებულია როგორც მისი „ბინური“ („ჭუჭყყიანი“) წარმომავლობის დაფარვა, ასევე მთელი რიგი გარიგებებისა, თუ ტრანზაქციების მეშვეობით მასზე ცრუ ლეგიტიმური წარმოდგენის შექმნა.

ამდენად, შპს-ს დირექტორის მიერ ყალბი სახელფასო უწყისების შედგენა, რომლითაც ხელოვნურად გაბერილ იქნა მუშა-მოსამსახურეებზე გასაცემი თანხის ოდენობა, ემსახურებოდა არა უკანონოდ დაუფლებული თანხისათვის კანონიერი სახის მიცემას, მისი წარმოშობის წყაროს შენიღბვას და მასზე საკუთრების უფლების დამალვას (როგორც ეს ამ განაჩენის აღწერილობით-სამოტივაციო ნაწილშია მითითებული),²² არამედ იმას, რომ მოეხერხებინა მის მართლზომიერ გამგებლობაში არსებული ქონების (ფულის) მითვისება. ეს მითვისება კი ისე უნდა მომხდარიყო, რომ გარეგნულად ყველაფერს კანონიერი სახე მისცემოდა.

მართლაცადა, რომ არა ფიქტიური მონაცემების შეტანა ოფიციალურ დოკუმენტში (ამ შემთხვევაში სახელფასო უწყისში), როგორ მიითვისებდა შპს-ს დირექტორი მერიიდან შპს-ს ანგარიშზე გადარიცხული თანხის ნაწილს? მას ამ თანხასთან ხომ არ ჰქონდა ფიზიკური წვდომა (არ ფლობდა მას ფიზიკურად), არამედ მხოლოდ იურიდიული წვდომა ჰქონდა.

შესაბამისად, უდავოა, რომ შპს-ს დირექტორი ფიქტიური დოკუმენტის შედგენის გარეშე მოცემულ შემთხვევაში ვერ მოახერხებდა ამას.

აქვე უნდა აღინიშნოს შემდეგი: ზემოთთქმული არ უნდა გავიგოთ ისე, რომ მითვისების სხვა შემთხვევაში, როცა მითვისების ჩადენა შესაძლებელია ფიქტიური დოკუმენტის შედგენის გარეშე, დოკუმენტში ყალბი მონაცემის შეტანის ფაქტი უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციად უნდა შეფასდეს.

მართალია, დოკუმენტში ყალბი მონაცემის შეტანა ხშირად ემსახურება არა ქონების მითვისების განხორციელებას (მითვისების ჩადენა სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით, ხშირ შემთხვევაში ამგვარი დოკუმენტის გარეშეცაა შესაძლებელი), არამედ მითვისების დაფარვას, მაგრამ ეს არ ნიშნავს იმას, რომ მითვისების ფაქტის დაფარვისკენ მიმართული ქმედება უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციაა;²³

მაინც რატომ არაა იგი უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია? კერძოდ, ხომ არაა ეს ქმედება უკანონო ქონების წარმოშობის წყაროს დამალვა ან შენიღბვა, რაც სსკ 194-ე მუხლის ობიექტური მხარის ერთ-ერთი ნიშანია?

თუ რატომ უნდა გავცეს ამ კითხვას უარყოფითი პასუხი, ამის გასარკვევად ერთმანეთისაგან უნდა გაიმიჯნოს:

ა) სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით ჩადენილი მითვისება, როცა ფიქტიური დოკუმენტი შედგენილია მითვისების ფაქტის შესანიღბად (და არა მითვისების განსახორციელებლად);

²² იხ. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის არქივი სისხლის სამართლის საქმეებზე, 3. საქმის მასალები მიღებულია ქ. თბილისის საქალაქო სასამართლოდან საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესის შესაბამისად საქმის ნომრის იდენტიფიცირების გარეშე, რადგან საქმის მასალები გადმოგვეცა დაშიფრულად.

²³ ამ საკითხზე დანერვილებით იხ. *მამულაშვილი გ.*, უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია, წიგნში: ორგანიზებული დანაშაულის თანამედროვე გამოვლინებების კრიმინალიზაციისა და სამართალშეფარდების პრობლემები ქართულ სისხლის სამართალში, თბ., 2014, 147-163; *თოდუა ნ.*, წიგნში: სისხლის სამართლის კანონმდებლობის ლიბერალიზაციის ტენდენციები საქართველოში, *თოდუა ნ. (რედ.)*, თბ., 2016, 396-402; *თოდუა ნ.*, ფულის გათეთრება და საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული ცალკეული დანაშაულები, წიგნში: ქართული ეკონომიკური სისხლის სამართლის ევროპეიზაცია, კონფერენციის მასალები, თბ., 2017, 43-56.

ბ) უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია, რაც განხორციელდა უკანონო ქონების წარმოშობის წყაროს დამალვით ან შენიღბვით.

პირველ შემთხვევაში, პასუხსაგებ პოზიციაზე მყოფი პირი ჯერ არაა დაუფლებული უკანონო შემოსავალს, არამედ სახეზეა სხვისი ქონება, რომელიც მის მართლზომიერ გამგებლობაშია (ანუ ესაა „სუფთა“ ფული). მას კი განზრახული აქვს, დაეუფლოს ამ ქონებას და ამასთანავე, დაეუფლოს ისე, რომ გარეგნულად ყველაფერი ლეგიტიმურად გამოიყურებოდეს. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, დაეუფლოს ისე, რომ დოკუმენტებში არ ფიქსირდებოდეს უკანონო და უსასყიდლო დაუფლების ფაქტი. ამ ქმედების მიზანია ის, რომ გაიზარდოს დამნაშავეს ქონებრივი ფონდები სხვისი ქონების ხარჯზე.²⁴

რაც შეეხება მითვისებული ფულის შემდგომ გამოყენებას, იგი შესაძლოა, არც კი იყოს დაკავშირებული უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციასთან, ანუ ამ მითვისებული ფულის გათეთრებასთან. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, მითვისების ამსრულებელმა, შემდგომში შესაძლოა, იგი ნაწილ-ნაწილ ისე დახარჯოს, რომ არც კი დადგეს ამ თანხის კანონიერი წარმომავლობის დასაბუთების საკითხი. ყოველ შემთხვევაში, დადგება თუ არა ეს საკითხი მომავალში, ამას არა აქვს მნიშვნელობა ქმედების მითვისებად კვალიფიკაციისას.

მეორე შემთხვევაში (უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისას), პირის წინაშე დგას არა სხვისი ქონების დაუფლების პრობლემა (იგი უკვე დაუფლებულია უკანონო შემოსავალს), არამედ მის წინაშე სულ სხვა პრობლემა დგას, რომელიც სულ სხვა მიზანს ემსახურება. კერძოდ, დგას პრობლემა, როგორმე „ჩამორეცხოს ჭუჭყი“ იმ ქონებას, რომელიც უკვე გადასულია მის უკანონო საკუთრებაში. ამ ქმედების მიზანია არა ის, რომ სხვის ხარჯზე გაზარდოს თავისი ქონება, არამედ ის, რომ დაუბრკოლებლივ მოახდინოს მისი ინტეგრირება ქვეყნის ეკონომიკაში.

მაგალითად, ამ ქონების გამოყენებით დაინყოს სამეწარმეო საქმიანობა, ანდა შეიძინოს ისეთი ღირებულების ქონება, რომლის შეძენისათვის ფულის წარმომავლობის დასაბუთებაა აუცილებელი და სხვ. ასეთი მიზანი კი არ ახასიათებს მითვისებას, თუნდაც იგი ჩადენილი იყოს მითვისების შესანიღბად შედგენილი ფიქტიური დოკუმენტების გამოყენებით.

აღიარებულია, რომ ფინანსური სისტემის გამოყენება კრიმინალური მიზნების მისაღწევად, მაგალითად, ფულის გათეთრების მიზნებისთვის, ძირს უთხრის ფინანსური სისტემის ფუნქციონირებას და მთლიანობას²⁵ (და არა საკუთრების უფლებას).

მართებულადაა აღნიშნული დოქტრინაში, რომ ვინაიდან „დამნაშავეებს“ აქვთ მათ მიერ ჩადენილი დანაშაულის გამოაშკარავების და ქონების ჩამორთმევის შიში, ისინი მიმართავენ უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციას. რაც უფრო გაფართოებულია კრიმინალიზაციის თვალსაწიერი და რაც უფრო ძლიერია სამართალდამცავი ორგანოები, მით უფრო გაუჭირდებათ/უფრო მეტად ეცდებიან ბოროტმოქმედები თავიანთი აქტივებისთვის კანონიერი სახის მიცემას (შემოსავლის ლეგალიზაცია).²⁶

²⁴ საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული დაუფლებითი დანაშაულის ნიშნებზე დეტალურად იხ. თოდუა ნ., ნიგნში: სისხლის სამართალი, კერძო ნაწილი, ნიგნი პირველი, თბ., 2019, 458-469.

²⁵ Combating Money laundering and the Financing of Terrorism: A Comprehensive Training Guide, The international Bank for Reconstruction and development/The World Bank, Washington DC, 2009. 20.

²⁶ Transnational Organized Crime Analyses of a Global Challenge to Democracy, *Schönenberg R. (Ed.)*, Germany, 2013, 20.

ასევე მართებულადაა აღნიშნული, რომ უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის ერთ-ერთი უარყოფითი შედეგი, რაც მან შეიძლება გამოიწვიოს ეკონომიკაში, ესაა კაპიტალის გადინება (*Capital Flight*).²⁷

კაპიტალის გადინება/გაფრენა არის დიდი თანხების გაურკვეველი და აქტიური მოძრაობა ქვეყნის გარეთ. დიდი ბრიტანეთის საზღვარგარეთის განვითარების ინსტიტუტი (ODI) კაპიტალის გადინებას განსაზღვრავს, როგორც "რეზიდენტი/ადგილობრივი კაპიტალის გადინებას, რაც მოტივირებულია ეკონომიკური და პოლიტიკური გაურკვეველობით-არამდგრადობით".

რა არის კაპიტალის გადინების ძირითადი გამომწვევი მიზეზი?

ამ საკითხთან შეიძლება რამდენიმე მიზეზი იყოს დაკავშირებული, კერძოდ, ინვესტორების ნდობის ნაკლებობა - ეს ფაქტორები ასევე მოიცავს:

- 1) პოლიტიკური არეულობა / არეულობა, რამაც შესაძლოა გამოიწვიოს საზოგადოების მხრიდან დემონსტრაციები / სამოქალაქო კონფლიქტის რისკი;
- 2) შიში, რომ მთავრობა გეგმავს ქონების / აქტივების აღებას სახელმწიფო კონტროლის ქვეშ.
- 3) გაცვლითი კურსის არამდგრადობა, მაგ., შესაძლო დეველუაციის მოლოდინი;
- 4) შიშები ქვეყნის საბანკო სისტემის სტაბილურობის გამო.²⁸

უფრო მეტიც, როგორც ბეიკერი (2005) ამტკიცებს, „ჭუჭყიანი ფულის“ გადინება განვითარებადი ქვეყნებიდან მონინავე ქვეყნების ეკონომიკაში, 10-ჯერ აღემატება უცხოეთიდან შემომავალი დახმარებების რაოდენობას.²⁹

როგორც ვხედავთ, აქაც ხაზი გაესმის იმას, რომ ფულის გათეთრებით ქვეყნის ეკონომიკა ამ თვალსაზრისითაც ზარალდება, რომ კაპიტალის გადინება სჭარბობს მის შემოდინებას. შესაბამისად, ამაშიც გამოიხატება ამ ქმედების სოციალური საშიშროება ქვეყნის ეკონომიკისათვის.

სწორედ ამიტომ ფინანსურმა ინსტიტუტებმა განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციონ ისეთ ბიზნეს ურთიერთობებს და პირად ტრანსაქციებს, რომლებიც მოიცავს კომპანიებს და ფინანსურ ინსტიტუტებს ისეთი ქვეყნებიდან, რომლებიც საერთოდ არ იყენებენ, ან სრულყოფილად არ იყენებენ *FATF*-ის რეკომენდაციებს. ამასთან, როდესაც ამ გარიგებებს არ გააჩნიათ აშკარა ეკონომიკური ან თვალსაჩინო კანონიერი მიზანი. ასეთ შემთხვევაში მათი წარმომავლობა და მიზანი, შეძლებისდაგვარად, უნდა იქნას გადამოწმებული.³⁰

გამომდინარე აქედან, უდავოა, რომ ფულის გათეთრებისას დამნაშავეს მიზანი ასევე არაა ის, თუ როგორ გახარჯოს უკანონო ან დაუსაბუთებელი ქონება, არამედ ის, თუ როგორ „ჩამორეცხოს მას ჭუჭყი“, რათა მოახდინოს მისი ინტეგრირება ეკონომიკაში.

საკითხის სხვაგვარი გადანყვევტისას შემდეგ სურათს მივიღებთ:

²⁷ Yikona S., Slot B., Geller M., Hansen B., El Kadiri F., Ill-Gotten Money and the Economy: Experiences from Malawi and Namibia, World Bank Study, Washington, DC, United States 2011, 12-15.

²⁸ <<https://www.tutor2u.net/economics/reference/what-is-capital-flight>> [16.03.2020].

²⁹ Yikona S., Slot B., Geller M., Hansen B., El Kadiri F., Ill-Gotten Money and the Economy: Experiences from Malawi and Namibia, World Bank Study, Washington, DC, United States, 2011, 13.

³⁰ Combating Money laundering and the Financing of Terrorism: A Comprehensive Training Guide, The international Bank for Reconstruction and development/The World Bank, Washington DC, 2009. 63.

სსკ 177-ე მუხლთან (ქურდობა) ერთად სსკ 194-ე მუხლით უნდა დავაკვალიფიციროთ ქურდის ქმედება, რომელმაც ნაქურდალი ფულით სხვადასხვა ნივთი (ვთქვათ, ავტომანქანა, ტანსაცმელი ან სამკაულები) შეიძინა თავისთვის, მეუღლისა, თუ ოჯახის სხვა წევრისათვის.

ასევე, ანგარებით ჩადენილ მკვლევლობასთან ერთად (სსკ 109-ე მუხლი) სსკ 194-ე მუხლით უნდა დავაკვალიფიციროთ იმ შვილიშვილის ქმედება, რომელმაც მოკლა ბაბუა, რათა მიეღო მემკვიდრეობა, ხოლო მისი მიღების შემდეგ მიღებული თანხით ბინა (ან მანქ., ავტომანქანა) შეიძინა.

შესაბამისად, გამოვა, რომ სხვისი ქონების მართლსაწინააღმდეგო დაუფლების შემდეგ, დამნაშავეს მიერ დანაშაულის საგნის შემდგომი განკარგვა საკუთარი შეხედულებისამებრ, ყველა შემთხვევაში სსკ 194-ე მუხლითაც უნდა დაკვალიფიცირდეს.

უფრო მეტიც, ამ ლოგიკით, უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციად უნდა დაკვალიფიცირდეს ქურდობის (ან ქრთამის აღების) ჩამდენის ქმედება, როცა მან ნაქურდალი (ან ქრთამის საგანი) აჩუქა მის ახლობელს, ანდა ვალი გაისტუმრა მისი გამოყენებით.

საკითხისადმი ამგვარი მიდგომა წინააღმდეგებაში მოვა არა მხოლოდ სსკ 194-ე მუხლის არსთან, არამედ იმ კონვენციასთან,³¹ რომლის რატიფიკაციის საფუძველზეც შემოვიდა ჩვენს სისხლის სამართლის კოდექსში ეს მუხლი, ასევე სისხლის სამართლის კანონმდებლობის ზოგად პრიციპებთან.

კერძოდ, საქართველოს სისხლის სამართლის კანონმდებლობით უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის პასუხისმგებლობის შემოღების მიზანი სრულებით არაა ის, რომ უკანონო გზით მიღებული ქონების შემდგომი გამოყენების ყველა შემთხვევა (მათ შორის, გახარჯვა) სსკ 194-ე მუხლით დაკვალიფიცირდეს. ამ ნორმის შემოღების მიზანი სულ სხვა რამაა და იგი ადვილი დასადგენია, ამ მუხლის სისტემური ადგილის მხედველობაში მიღებით.

უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია მოთავსებულია სისხლის სამართლის კოდექსის იმ თავში, სადაც ამ დანაშაულისაგან სისხლისსამართლებრივი დაცვის სახეობითი ობიექტია³² სამენარმეო ან სხვა ეკონომიკური საქმიანობა.

ამდენად, ამ თავში მოთავსებულია მუხლები, რომელთაგან ზოგიერთი ხელყოფს, ხოლო ზოგი საფრთხეს უქმნის³³ ქვეყნის სამენარმეო ან სხვა ეკონომიკურ საქმიანობას. ქვეყნის ეკონომიკაში ადვილი აქვს „ჭუჭყუიანი“ ფულის შემოდინებას, რაც ხელს უშლის ჯანსაღ სამენარმეო ან სხვა ეკონომიკურ საქმიანობას.

ფულის გათეთრება უკანონოდ მოპოვებული ქონების გახარჯვაში რომ არ გამოიხატება, ამაზე სხვადასხვა საბანკო სერვისების საფრთხის შესახებ ლიტერატურაში გამოთქმული მოსაზრებაც მეტყველებს.

³¹ იხ. ევროპის საბჭოს კონვენცია დანაშაულებრივი გზით მიღებული შემოსავლების გათეთრების, მოძიების, ამოღების და კონფისკაციის და ტერორიზმის დაფინანსების შესახებ, ვარშავა, 16 მაისი, 2005, მე-6 მუხლის პირველი და მე-3 ნაწილი.

³² სისხლისსამართლებრივი დაცვის ობიექტის და მისი სახეების შესახებ იხ. ნაჭყებია გ. (რედ.), ავტორთა კოლექტივი, სისხლის სამართალი, ზოგადი ნაწილი, თბ., 2007, 110-114. ტურავა მ., სისხლის სამართლის ზოგადი ნაწილის მიმოხილვა, თბ., 2013, 83-84; ნაჭყებია გ., თოდუა ნ. (რედ.), სისხლის სამართალი, ზოგადი ნაწილი, სახელმძღვანელო, თბ., 2019, 125-126.

³³ ხელყოფისა და საფრთხის დელიქტების შესახებ იხ. წერეთელი თ., სისხლის სამართლის პრობლემები, ტომი მე-4, თბ., 2010, 175-225; ცქიტიშვილი თ., ადამიანის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შემქმნელი დელიქტები, თბ., 2013, 22-110; მჭედლიშვილი-ჰედრისი ქ., წიგნში: სისხლის სამართალი, ზოგადი ნაწილი, ნაჭყებია გ., თოდუა ნ. (რედ.), თბ., 2019, 367-371.

კერძოდ, მიჩნეულია, რომ კონკრეტული საბანკო სერვისები ისეთი საშუალებაა, რომელიც ფულის გათეთრების მაღალ რისკს შეიცავს და ასევე, ამარტივებს ფულის გათეთრების პროცედურას. ასეთი სერვისები შეიძლება მოიცავდეს, მაგალითად: ელექტრონული გადახდების სერვისებს, ელექტრონულ ბანკინგს, მობაილ ბანკინგს და სხვა.³⁴

საქმე ისაა, რომ აღნიშნული სერვისები აიოლებს უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის პროცესს, რადგან ფიზიკურ პირს ამ სერვისის გამოყენებით შესაძლებლობა ეძლევა, თვითონ განახორციელოს საბანკო გადარიცხვები არა მხოლოდ ქვეყნის შიგნით, არამედ მის საზღვრებს გარეთაც ისე, რომ არ ისარგებლოს ბანკის უშუალო მომსახურებით, რომელმაც შესაძლოა, დააბრკოლოს საეჭვო გადარიცხვა. აქედან გამომდინარე, შეიძლება ითქვას, რომ ასეთი ქმედება უფრო მეტად დაფარულია მონიტორინგის სამსახურისგან. იგი ასევე უფრო სწრაფი და მარტივია და რამდენადმე შენიღბულ ხასიათსაც ატარებს.

საბოლოოდ, მიზანშეწონილია გაეცეს პასუხი კითხვას: შესაძლებელია კი უკანონო შემოსავლისათვის კანონიერი სახის მიცემის ხერხად ჩაითვალოს მითვისება სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით? კერძოდ, ფიქტიური დოკუმენტის საშუალებით მითვისებული ქონება თუ შეიძლება გარეგნულად გამოიყურებოდეს, როგორც კანონიერი გზით მოპოვებული? განვიხილოთ ეს საკითხი მოცემული შემთხვევისათვის. შპს-ს დირექტორმა მიითვისა მერიიდან მართლზომიერად გადარიცხული ფულის ნაწილი, სახელფასო უწყისებში გაბერილი მონაცემის შეტანით. კერძოდ, მან მიისაკუთრა რეალურად გასაცემ ხელფასსა და ფაქტობრივად გამონერილ ხელფასებს შორის სხვაობა. ამდენად, მის ხელთ უკვე აღმოჩნდა უკანონო შემოსავალი - მითვისებული ფული.

საინტერესოა, თუ შეიძლება გამოიყურებოდეს ფიქტიური დოკუმენტის საშუალებით მითვისებული ფული, როგორც თითქოს კანონიერი გზით მოპოვებული შემოსავალი? კერძოდ, თუკი შპს-ს დირექტორის წინაშე დადგება ამ მითვისებული თანხის ლეგალურ ბრუნვაში დაბანდების საკითხი, რით დაასაბუთებს იგი მის კანონიერ წარმომავლობას? გამოადგება კი მას საამისოდ ის დოკუმენტი (სახელფასო უწყისი), რითაც მუშაკებზე გამოიწერა ხელფასი?

რა თქმა უნდა – არა. ამ დოკუმენტს იგი ვერ გამოიყენებს მის უკანონო მფლობელობაში არსებული ფულის კანონიერების დასაბუთებისათვის. პირიქით, თუკი შპს-ს დირექტორი მუშა-მოსამსახურებზე გამონერილ სახელფასო უწყისებს წარადგენს სათანადო ორგანოს წინაშე მის ხელთ არსებული ფულის კანონიერების დასაბუთებისათვის, ამით მოახდენს „თვით-ინკრინინაციას“, რადგან დაისმევა ლეგიტიმური კითხვა: როგორ აღმოჩნდა მის ხელში იმ თანხის ნაწილი, რაც სხვა პირებზე იყო გამონერილი? შესაბამისად, უდავოა, რომ ოფიციალურ დოკუმენტში (სახელფასო უწყისში) ფიქტიური მონაცემის შეტანა მიმართული იყო არა უკანონო შემოსავლისათვის კანონიერი სახის მიცემისკენ, არამედ ფულის მითვისებისკენ და, ამასთან, იმგვარად მითვისებისკენ, რომ დაფარული ყოფილიყო მითვისების ფაქტი (და არა მითვისებულ ქონებას „ჩამორეცხოდა ჭუჭყი“).

მეორე ქმედება, რაც განაჩენის მიხედვით ასევე შეფასებულია უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციად, არის ის, რომ ქ. კ.-მ ბ.-სთან შეთანხმებით, საკუთარ თავზე, როგორც ორგანიზაციის დირექტორზე, შეადგინა ყალბი სალაროს გასავლის ორდერები, რომლის თანახმად, მასზე ფიქტიური სესხის სახით განერილ იქნა 981 900 ლარი. რა სამართლებრივი შეფასება

³⁴ Chatain P. L., McDowell J., Mousset C., Paul Schott P. A., Willebois E. V. D. D., Preventing Money Laundering and Terrorist Financing, A Practical Guide for Bank Supervisors, The World Bank, Washington DC, 2009, 223-225.

უნდა მიეცეს ამ ფაქტს? ფიქტიურად აღებული სესხი თუ გამოდგება უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის ხერხად? ამის გასარკვევად პასუხი უნდა გაეცეს კითხვას: ის თანხა, რომლის ნაწილიც ფიქტიური სესხის სახით გადავიდა შპს-ს დირექტორის მფლობელობაში, უკანონო იყო შემოსავალი (ანუ იყო „ჭუჭყიანი“ ფული), თუ იყო შპს-ს კანონიერ მფლობელობაში არსებული თანხა?

უდავოა, რომ თანხა შპს-ს ანგარიშზე გადაირიცხა ლეგიტიმური მიზნის შესაბამისად მერიასთან დადებული სათანადო ხელშეკრულების საფუძველზე. ამდენად, იგი კანონიერი გზით იყო გადასული შპს-ს ანგარიშზე. კიდევ ერთხელ გავიმეორებ, რომ შპს-ს დირექტორის წინაშე არ იდგა ამ თანხის „გათეთრების“ საკითხი. მის წინაშე იდგა მისი ნაწილის მითვისების საკითხი და თანაც იმგვარად, რომ მითვისებას გარეგნულად ლეგიტიმური ელფერი ჰქონოდა მიცემული.

მხოლოდ ამ ქმედების განხორციელების შემდეგ (ანუ როცა შპს-ს დირექტორმა მოახერხა მისი მითვისება), იგი უკვე გადაიქცა უკანონო შემოსავლად. შესაბამისად, მომავალში შესაძლებელია, იგი გამხდარიყო უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის საგანი, თუმცა შემდგომში ასეთი ქმედების ჩადენა შპს-ს დირექტორის მხრიდან საქმის მასალებით არ ჩანს.

აღიარებულია, რომ ფულის გათეთრების იდეა საკმაოდ მარტივი გახლავთ. პიროვნება, რომელსაც გააჩნია უკანონო წარმომავლობის შენაძენი, მისწრაფვის, ცდილობს, შეძლოს ამ ფონდების იმგვარად გამოყენება, რომ საზოგადოებამ ვერ გაიაზროს მათი წარმომავლობის არანესიერი გზები.³⁵

როგორც ვხედავთ, ფულის გათეთრებისკენ მიმართული ქმედების შეფასებისას ხაზგასმამა გაკეთებულია დამნაშავეს არა იმ მიზანზე, თუ როგორ დაეუფლოს სხვის საკუთრებაში არსებული ქონებას, არამედ მიზანზე, როგორ გამოიყენოს უკანონო გზით უკვე დაუფლებული ქონება ისე, რომ ვერავინ გაიგოს მისი უკანონო წარმომავლობა.

მესამე ქმედება: ბრალდების მიხედვით, ქ. კ.-მ, ასევე ბ.-სთან წინასწარი შეთანხმებით, 2007-2008 წლებში, უკანონო შემოსავლისათვის კანონიერ სახის მიცემის მიზნით შეადგინა ყალბი სასაქონლო ზედნადებები, სალაროს გასავლის ორდერები და ფიქტიური შესყიდვის ორდერები, რომელთა თანახმადაც მათ სხვადასხვა ფიზიკური და იურიდიული პირებისაგან თითქოსდა შეიძინეს სხვადასხვა დასახელების საქონელი. ისინი ამზადებდნენ ზედნადებებს, რითაც თითქოს ხდებოდა სხვადასხვა პირებისაგან ამა თუ იმ საქონლის შეძენა, რასაც სინამდვილეში არ ჰქონდა ადგილი. შეძენის დამადასტურებელი ყალბი დოკუმენტაცია კი აღრიცხულ იქნა კომპანიის ბუღალტერიაში.

გასარკვევია, რა სამართლებრივი შეფასება უნდა მიეცეს იმ ფაქტს, როცა რომელიმე ორგანიზაციის (მაგ., შპს-ს) ხელმძღვანელი ახორციელებს ფიქტიურ შესყიდვებს, რათა მიისაკუთროს მის მართლზომიერ გამგებლობაში არსებული ქონების (მაგ., ფულის) ნაწილი?

ამ დროს პირი იყენებს რა თავის სამსახურებრივ მდგომარეობას, ისაკუთრებს იმ ქონების ნაწილს, რაც მის მართლზომიერ მფლობელობაში ან გამგებლობაშია. შესაბამისად, ეს ქონება არაა უკანონო შემოსავალი. იგი უკანონო შემოსავლად იქცევა მხოლოდ მას შემდეგ, როცა განხორციელდება მისი დაუფლება მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრების მიზნით, ანუ როცა განხორციელდება მითვისება.

³⁵ Cox D., Handbook of Anti-Money Laundering, West Sussex, United Kingdom, 2014, 6-7.

ხელმძღვანელი პირის მიერ მითვისების განხორციელების ერთ-ერთი აღიარებული ხერხია ე.წ. „უსაქონლო ოპერაციები“.³⁶

განსხვავებით უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისაგან, როცა პირი „ჭუჭყიანი“ ფულით ახდენს ქონების შეძენას, ანდა ასევე „ჭუჭყიანი“ ფულით ქმნის მისი შეძენის იმიტაციას (ანუ ადგილი აქვს საქონლის ფიქტიურ შეძენას), მითვისებისას ფიქტიური შეძენა ხდება „სუფთა“ ფულით, რომელიც იმყოფება ამ პირის მართლზომიერ მფლობელობაში ან გამგებლობაში. შესაბამისად, დგას არა მისი „გათეთრების“, არამედ მისი მითვისების საკითხი, რასაც ახორციელებს კიდევ ორგანიზაციის ხელმძღვანელი.

ამჟამად, უნდა განვიხილოთ ამ შემთხვევის მეორე ვარიანტი, როცა ქალაქის მერია შპს-ს ანგარიშზე ხელშეკრულებით განსაზღვრულ თანხას რიცხავდა არა მთლიანად, არამედ ეტაპობრივად, შპს-ს მიერ ჩატარებული სამუშაოს შესახებ მერიისათვის შესაბამისი დოკუმენტაციის წარდგენის შემდეგ.

შპს-ს დირექტორი კი (მეორე პირთან შეთანხმებით), ახორციელებდა ზემოთ განხილულ სხვადასხვა სახის უკანონო ოპერაციებს. ამ გზით იგი ბერავდა რეალურად საჭირო თანხის ოდენობას და შესაბამის დოკუმენტებს წარუდგენდა მერიას, რითაც შეცდომაში შეჰყავდა იგი. შესაბამისად, მერია შპს-ს ანგარიშზე რიცხავდა იმაზე მეტ თანხას, რაც სინამდვილეში საჭირო იყო შეთანხმებული სამუშაოს შესრულებისათვის. თანხათა შორის სხვაობას შპს-ს დირექტორი (ასევე მეორე პირი) ისაკუთრებდა.

რით განსხვავდება ეს ვარიანტი ზემოთ განხილული პირველი ვარიანტისაგან? კერძოდ, ამ მეორე ვარიანტში თუ არის შესაძლებელი, ჩადენილი ქმედება დაკვალიფიცირდეს, როგორც უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია?

საქმე ისაა, რომ დასმული კითხვა უფრო მეტად რელევანტურია მეორე ვარიანტთან მიმართებაში, რადგანაც, განსხვავებით პირველისაგან, ფიქტიური დოკუმენტების საფუძველზე (ანუ მოტყუების საფუძველზე) შპს-ს ანგარიშზე გადმორიცხული თანხა არ იმყოფება მის (შპს-ს) მართლზომიერ მფლობელობასა თუ გამგებლობაში.

შესაბამისად, შეიძლება ითქვას, რომ განსხვავებით პირველი ვარიანტისაგან, ამ ვარიანტში ჩანს უკანონოდ მიღებული თანხა - „ჭუჭყიანი“ ფული.

მიუხედავად ამისა, არც ამ ვარიანტშია ჩადენილი უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია. საქმე ისაა, რომ ყველა შემთხვევაში, როცა ამკარავდება უკანონო შემოსავალი, მის მიმართ ჩადენილი მართლსაწინააღმდეგო ქმედება როდი გვაძლევს სსკ 194-ე მუხლის შემადგენლობას.³⁷

განსახილველ შემთხვევაში ვლინდება თაღლითობა, ჩადენილი სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით (რა თქმა უნდა, ასევე დიდი ოდენობით და წინასწარ შეთანხმებით ჯგუფურად).

კერძოდ, შპს-ს დირექტორი (მის თანამზრახველთან ერთად) იყენებს მოტყუების ხერხს. მოტყუება წინ უძღვის შპს-ს ანგარიშზე თანხის გადმორიცხვას და განაპირობებს გადმორიცხული თანხის ოდენობას. ეს იმას ნიშნავს, რომ მოტყუებასა და შპს-ს ანგარიშზე გაბერილი ოდე-

³⁶ ე.წ. „უსაქონლო ოპერაციის“ არსის შესახებ იხ. *ლეკვეიშვილი მ., თოდუა ნ.*, წიგნში: სისხლის სამართალი, კერძო ნაწილი, *მამულაშვილი გ., თოდუა ნ. (რედ.)*, თბ., 2019, 527-528.

³⁷ იხ. *თოდუა ნ.*, წიგნში: სისხლის სამართლის კანონმდებლობის ლიბერალიზაციის ტენდენციები საქართველოში, *თოდუა ნ. (რედ.)*, თბ., 2016, 402-407.

ნობით თანხის გადარიცხვას შორის არსებობს მიზეზობრივი კავშირი.³⁸ ამასთან, მოტყუებისას გამოყენებულია სამსახურებრივი მდგომარეობა - პირს უკავია ისეთი სამსახურებრივი პოზიცია, რომელიც მას აძლევს უფლებას, შეადგინოს და მისი ხელმოწერით დაადასტუროს იმ დოკუმენტის ნამდვილობა, რასაც შემდგომში წარადგენს შესაბამის ორგანოში (სსკ 180-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტი).

ამ დოკუმენტების მერიაზე წარდგენის გზით, შპს-ს დირექტორი ატყუებდა მერიის შესაბამის სამსახურს, რომელთანაც ხელშეკრულება ჰქონდა დადებული. გამომდინარე ამ ყალბი მონაცემებიდან, რომელიც გარეგნულად გამოიყურებოდა, როგორც რეალური, მერია შპს-ს ურიცხავდა შესაბამის გაზრდილ თანხას. თანხათა შორის სხვაობას კი ისაკუთრებდა შპს-ს დირექტორი.³⁹

ამდენად, მოტყუების ხერხის გამოყენება უდავოა, რადგან, შპს-ს დირექტორს შესაბამის დოკუმენტებში სწორი მონაცემები რომ აესახა, მაშინ მერია მას გადაურიცხავდა გაცილებით ნაკლებ (შესრულებულ სამუშაოზე რეალურად დახარჯულის შესაბამის) თანხას.⁴⁰

და მაინც, რატომ არაა ამ დროს სახეზე უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია?

როგორც უკვე აღინიშნა, საქმე ისაა, რომ ისეთი ფიქტიური დოკუმენტის შედგენით და მისი გამოყენებით, რითაც ფორმალურად კანონიერად დასტურდება სხვა პირებზე (და არა თავად ამ პირზე) თანხის გადაცემის ფაქტი, შპს-ს დირექტორი ვერ შექმნის უკანონო გზით მიღებული შემოსავლის კანონიერების დასაბუთებისათვის საჭირო სამართლებრივ საფუძველს. ეს დოკუმენტები არ გამოდგება იმის სამტკიცებლად, რომ შპს-ს დირექტორის ხელში ეს თანხა კანონიერი გზით მოხვდა. ეს დოკუმენტი შესაძლოა, გამოდგეს მხოლოდ იმის სამტკიცებლად, რომ თანხა კანონიერი გზით მოხვდა სხვა პირთა (მაგ., მუშა-მოსამსახურეთა) ხელში. ამდენად, პირიქით, ასეთი დოკუმენტი, დიდი ალბათობით შპს-ს დირექტორის მხილების სამართლებრივ საფუძველს შექმნის.

შესაბამისად, ფიქტიური დოკუმენტის შექმნა და გამოყენება ემსახურება მხოლოდ მოტყუების გზით შპს-ს ანგარიშზე ქონების ჩარიცხვას, იგი ასევე ქმნის იმის შთაბეჭდილებას, რომ შპს-მ (და არა მისმა დირექტორმა) ეს თანხა თითქოს კანონიერ საფუძველზე მიიღო და ასევე კანონიერი მიზნის შესაბამისად გახარჯა.

ამდენად, ამკარაა თალღითობა, ჩადენილი სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით.

4. დასკვნა

სტატიაში უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციასთან დაკავშირებით შეგვიძლია გამოვიტანოთ შემდეგი დასკვნა:

1. სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით ჩადენილი დანაშაულის (მაგ., თალღითობის ან მითვისების) შედეგად ორგანიზაციის ანგარიშზე უკანონოდ ჩარიცხული თანხის გატანა პირადი საჭიროებისამებრ გამოყენების მიზნით, არ შეიძლება შეფასდეს, როგორც უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია;

³⁸ იხ. ლეკვეიშვილი მ., თოდუა ნ., წიგნში: სისხლის სამართალი, კერძო ნაწილი, წიგნი პირველი, მამულაშვილი გ., თოდუა ნ. (რედ.), თბ., 2019, 506.

³⁹ შეად. თოდუა ნ., წიგნში: სისხლის სამართლის კანონმდებლობის ლიბერალიზაციის ტენდენციები საქართველოში, თბ., 2016, 401.

⁴⁰ შეად. იქვე, 401-402.

2. სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით ჩადენილი დანაშაულის (მაგალითად, თაღლითობის) შედეგად ორგანიზაციის ანგარიშზე დარიცხული თანხის ფიქტიური რეინვენსტირება სანარმოო ბრუნვაში, მხოლოდ მაშინ შეიძლება ჩაითვალოს უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციად, თუკი მანამ, სანამ დამნაშავე გაიტანს მას ორგანიზაციის ანგარიშიდან, განხორციელდება მეორე ეტაპი - ფორმალურად დაფიქსირდება ამ შემოსავლის რეალური ბრუნვა სანარმოო პროცესში. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, თუკი შედგება სხვა ფიქტიური დოკუმენტი, რითაც დასტურდება ამ შემოსავლის ბრუნვა სანარმოო პროცესში;

3. ქონების ფლობა მხოლოდ მაშინ შეიძლება ჩაითვალოს უკანონო ქონებისათვის კანონიერი სახის მიცემის ერთ-ერთ ხერხად, თუ მას ახორციელებს არა წინარე (პრედიკატული) დანაშაულის ამსრულებელი ან თანამონაწილე, არამედ მესამე პირი, რომელიც არ ყოფილა დაკავშირებული წინარე დანაშაულთან და, ამდენად, იგი შემდეგ ჩაერთო დანაშაულებრივ სქემაში - ფულის გათეთრების პროცესში;

4. განსხვავებით მითვისება/გაფლანგვის საგნისაგან, უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის საგანია უკანონო ან დაუსაბუთებელი ქონება. ამდენად, მისი ობიექტური მხარის განხორციელების აუცილებელი წინაპირობაა ის, რომ უკვე სახეზე უნდა იყოს დანაშაულის სპეციალური საგანი - უკანონო ან დაუსაბუთებელი ქონება და მხოლოდ ამის შემდეგ იწყება მისი ლეგალიზაციისკენ მიმართული ქმედებების (ქონებით სარგებლობა, შექენა, ფლობა და სხვ.) განხორციელება, სსკ 194-ე მუხლით გათვალისწინებული რომელიმე მიზნით;

5. თუ ამა თუ იმ ორგანიზაციის ხელმძღვანელი შეგნებულად ბერავს მუშა-მოსამსახურეებზე გასაცემი ანაზღაურების ოდენობას, რათა თანხებს შორის სხვაობა თავად მიისაკუთროს (და ახერხებს კიდევ ამას), **ესაა** პირის მართლზომიერ გამგებლობაში არსებული ქონების (სახელფასო ფონდის) მითვისება, ჩადენილი სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით **და არა** უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია;

6. უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისას, პირის წინაშე დგას არა სხვისი ქონების დაუფლების პრობლემა (იგი უკვე დაუფლებულია უკანონო შემოსავალს), არამედ პრობლემა, როგორმე „ჩამორეცხოს ჭუჭყი“ იმ ქონებას, რომელიც უკვე გადასულია მის უკანონო საკუთრებაში, თუმცა ჯერჯერობით შეუძლებელია (ან სარისკოა) მისი ინტეგრირება ეკონომიკაში. შესაბამისად, ქმედების მიზანია არა ის, რომ სხვის ხარჯზე და კანონიერი მფლობელის ნება-სურვილის გარეშე გაზარდოს თავისი ქონება, არამედ ის, რომ დაუბრკოლებლივ მოახდინოს უკვე დაუფლებული ქონების ინტეგრირება ქვეყნის ეკონომიკაში. ვთქვათ, დაუსაბუთებელი ან უკანონო შემოსავლის გამოყენებით დაიწყოს სამეწარმეო საქმიანობა, ანდა შეიძინოს ისეთი ღირებულების ქონება, რომლის შექენისათვის ფულის წარმომავლობის დასაბუთება აუცილებელი და სხვა;

7. როცა ადგილი აქვს ფიქტიური სესხის გაფორმებას ორგანიზაციის ანგარიშზე ლეგიტიმური მიზნის შესაბამისად გადარიცხული თანხის გამოყენებით (ამ თანხის მისაკუთრების მიზნით), ესაა მითვისება და არა უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია, რადგან ეს თანხა არაა „ჭუჭყიანი“, არ სჭირდებოდა „გათეთრება“;

8. ორგანიზაციის მართლზომიერ მფლობელობაში არსებული თანხით ფიქტიური შესყიდვების (ე. წ. უსაქონლო ოპერაციები) განხორციელება თანხის მისაკუთრების მიზნით, ასევე არ წარმოადგენს უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციას, რადგან იგი ემსახურება არა ფულის „გათეთრებას“ (იგი არაა „ჭუჭყიანი“), არამედ მართლზომიერ მფლობელობაში არსებული ქონების მითვისებას;

9. ქმედების უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციად კვალიფიკაციისათვის საკმარისი არაა მხოლოდ ის ფაქტი, რომ ესაა უკანონო ან დაუსაბუთებელი ქონება, არამედ ასევე აუცილებელია, ეს ფაქტი პირს წინასწარ ჰქონდეს გაცნობიერებული.

ბიბლიოგრაფია:

1. გვენეტაძე ნ., ტურავა მ., სისხლის სამართლის საქმეებზე გადაწყვეტილების მიღების მეთოდოლოგია, თბ., 2005, 108-109.
2. დვალიძე ი., თუმანიშვილი გ., გვენეტაძე ნ., კაზუსის ამოხსნის მეთოდოლოგია სისხლის სამართალში, თანდართული კაზუსის ნიმუშებით, თბ., 2015, 61-75.
3. თოდუა ნ., ფულის გათეთრება და საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული ცალკეული დანაშაულები, წიგნში: ქართული ეკონომიკური სისხლის სამართლის ევროპეიზაცია, კონფერენციის მასალები, თბ., 2017, 43-56.
4. ლეკვეიშვილი მ., თოდუა ნ., წიგნში: სისხლის სამართალი, კერძო ნაწილი წიგნი პირველი, თბ., 2019, 506, 522, 526-528, 534.
5. მჭედლოშვილი-ჭედრიხი ქ., კაზუსის ამოხსნის მეთოდოლოგია სისხლის სამართალში, თბ., 2010, 11-22.
6. ორგანიზებული დანაშაულის თანამედროვე გამოვლინებების კრიმინალიზაციისა და სამართალშეფარდების პრობლემები ქართულ სისხლის სამართალში, ნაჭყებია გ., (რედ.) თბ. 2014, 147-163.
7. სისხლის სამართალი, ზოგადი ნაწილი, ნაჭყებია გ. (რედ.), თბ., 2007, 110-114.
8. სისხლის სამართალი, ზოგადი ნაწილი, ნაჭყებია გ. (რედ.), თოდუა ნ., თბ., 2019, 125-126, 367-371.
9. სისხლის სამართლის კანონმდებლობის ლიბერალიზაციის ტენდენციები საქართველოში, თოდუა ნ. (რედ.), თბ., 2016, 397, 401, 396-407.
10. ტურავა მ., სისხლის სამართალი, ზოგადი ნაწილის მიმოხილვა, თბ., 2013, 379-383.
11. ცქიტიშვილი თ., ადამიანის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შემქმნელი დელიქტები, თბ., 2013, 22-110.
12. წერეთელი თ., სისხლის სამართლის პრობლემები, ტომი მე-4, თბ., 2010, 175-225.
13. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის არქივი სისხლის სამართლის საქმეებზე.
14. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2014 წლის არქივი სისხლის სამართლის საქმეებზე.
15. ევროპის საბჭოს კონვენცია დანაშაულებრივი გზით მიღებული შემოსავლების გათეთრების, მოძიების, ამოღების და კონფისკაციის და ტერორიზმის დაფინანსების შესახებ, ვარშავა, 16 მაისი, 2005.
16. კონვენცია ფულის გათეთრების, დანაშაულებრივი საქმიანობის შედეგად მოპოვებული შემოსავლების მოძიების, ამოღების და კონფისკაციის შესახებ, სტრასბურგი, 8.XI.1990.
17. Combating Money laundering and the Financing of Terrorism: A Comprehensive Training Guide, The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank, Washington DC, 2009, 20, 63.
18. Cox D., Handbook of Anti-Money Laundering, John Wiley&Sons, LTD, West Sussex, United Kingdom, 2014, 6-8.
19. Chatain P. L., McDowell J., Mousset C., Schott P. A., Willebois E. v. d. D. d., Preventing Money Laundering and Terrorist Financing, A Practical Guide for Bank Supervisors, The World Bank, Washington DC, 2009, 223-225.

20. *Guy S.*, Money Laundering, A New International Law Enforcement Model, Cambridge University Press, 2000, 113.
21. *Yikona S., Slot B., Geller M., Hansen B., El Kadiri F.*, Ill-Gotten Money and the Economy: Experiences from Malawi and Namibia, World Bank Study, Washington, DC, United States, 2011, 2-3, 12-15.
22. Transnational Organized Crime Analyses of a Global Challenge to Democracy, *Schönenberg R. (ed.)*, 2013, Bielefeld, Germany, 17-18, 20-21.
23. <<https://www.tutor2u.net/economics/reference/what-is-capital-flight>> [16.03.2020].